

**ФІЛЮК Лілія Миколаївна,**

кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів Одеського національного університету імені І. І. Мечникова; Французький бульвар, 24/26, м. Одеса, 65058, Україна; e-mail: fln29092012@mail.ru; тел.: +38 048 7958605; моб.: +38 067 7398459

**УКРАЇНСЬКА ДІЛОВА МОВА ДЛЯ ІНОЗЕМЦІВ: ВИВЧЕННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

**Анотація.** У статті зазначається, що українська мова для іноземних студентів — не тільки навчальний предмет, але й засіб розвитку особистості, можливість досягнення професійної компетенції. Стверджується, що іншомовна комунікативна компетентність формується у процесі мовленнєвого спілкування іноземною мовою. Відповідно до цього, у процесі навчання української мови для іноземних студентів необхідно створювати умови для спілкування.

Зазначено, що для успішного використання української мови в усному діловому спілкуванні іноземці повинні оволодіти такими видами мовленнєвої діяльності, як аудіювання, говоріння та читання. Вказано, що при вивченні української мови з метою професійного спілкування майбутнім фахівцям необхідно приділяти особливу увагу термінології. Подано різні підходи до визначення поняття «термін».

Пропонується розроблене автором заняття з української мови, присвячене вивченню будівельної термінології. Подано текст, що містить будівельну термінологію, а також комплекс передтекстових і післятекстових вправ. Висловлюється думка, що заняття, спрямовані на оволодіння іноземними студентами особливостями української мови, мають бути практично орієнтованими, пов'язаними з вивченням термінологічної складової. Отже, у зв'язку з цим виникає необхідність розробки принципів комплексного навчання на основі поєднання різних методів і форм проведення занять.

**Ключові слова:** українська мова, іноземні студенти, професійне мовлення, термін, будівельна термінологія, компетентність, компетенція.

На даний час, у зв'язку з розширенням міжкультурних контактів і розвитком міжнародних зв'язків зростає роль знання іноземних мов. Українська мова для іноземних студентів — не тільки навчальний предмет, але й засіб розвитку особистості, можливість досягнення професійної компетенції. У студентів-іноземців, що вивчають українську мову, мають бути сформовані певні знання, вміння і навички в галузі української мови, що дозволяють майбутнім спеціалістам стати конкурентоспроможними.

Існує кілька понять, за допомогою яких можна схарактеризувати ступінь усвідомленості про систему тієї чи іншої мови. До таких понять належать: комунікативна компетенція / компетентність, мовна компетенція / компетентність. Компетентний підхід передбачає володіння практичним знанням, тобто створеним всередині себе самого за допомогою рефлексії. Навчання на основі компетентного підходу спрямоване на формування різних компетенцій майбутнього спеціаліста. Так, І. А. Зимняя виділяє три групи компетенцій: 1) компетенції, що відносяться до самої людини як особистості, суб'єкта діяльності, спілкування; 2) компетенції, що відносяться до соціальної взаємодії людини та соціальної сфери; 3) компетенції, що відносяться до діяльності людини [9].

А. Б. Раїсова виділяє кілька компонентів вивчення іноземної мови, в тому числі комунікативний компонент, який поєднує іншомовну комунікативну компетенцію в галузі професійної діяльності та загальні (особистісні) компетенції, які є професійно важливими якостями та вміннями спеціаліста. Також виділяється регулятивний компонент, що відображує адекватну самооцінку здібностей студентів та виховує почуття відповідальності за успіхи в навчальній та майбутній професійній діяльності [13]. Е. В. Ерднієва зазначає, що до складу поняття комунікативної компетентності входить оволодіння необхідним набором не тільки мовленнєвих та мовних знань, але й вмінь в галузі комунікативного аспекту професійної діяльності, а також практичного застосування засобів комунікації, що співвідносяться і з реалізацією виховних задач із формування соціально активної особистості, яка добре орієнтується у сучасному світі [16].

Таким чином, іншомовна комунікативна компетентність формується у процесі мовленнєвого спілкування іноземною мовою. Відповідно до цього, у процесі навчання української мови для іноземних студентів необхідно створювати умови для спілкування.

Т. А. Островерхова доходить висновку, що компетентність не може бути відокремленою від конкретних умов її реалізації та може проявлятися тільки в діяльності. Вона об'єднує одночасну мобілізацію знань, умінь та засобів поведінки у конкретних ситуаціях. Розглядаючи компетентно-діяльнісний підхід, не можна виключати його особистісну складову, яка позначає, перш за все, що в центрі навчання знаходиться студент як суб'єкт навчальної діяльності, а система навчання передбачає максимальне врахування індивідуально-психологічних, вікових,

національних та статусних особливостей студента. Це врахування відбувається через вибір змісту та форм навчальних завдань через характер взаємодії зі студентом [12].

У сучасній освіті процес навчання стає все більш орієнтованим на співпрацю викладача і студента у досягненні певної освітньої мети. Мотивоване ставлення студента є обов'язковою умовою досягнення результативності процесу навчання. Викладачеві ж у процесі підготовки до занять з української мови, перш за все, треба вміти бачити мовний матеріал очима іноземних студентів, реально оцінювати ті складнощі, які вони мають подолати.

Для того щоб успішно використовувати українську мову в усному діловому спілкуванні, іноземці повинні оволодіти такими видами мовленнєвої діяльності, як: 1) аудіювання; 2) говоріння; 3) читання. Розглянемо їх детальніше.

*Аудіювання* представляє собою одночасне сприйняття і розуміння іноземної мови на слух. Завдання початкового етапу навчання — сформувати базові уміння аудіювання: розуміння сенсу окремих реплік співрозмовника; розуміння сенсу невеликих за обсягом зв'язаних висловлювань, побудованих на вивченому лексико-граматичному матеріалі. Кінцева мета навчання аудіювання — сформувати аудитивні вміння: розуміння неадаптованих текстів на рівні значень (розуміння основних фактів, вміння відповідати на питання); розуміння на рівні сенсу (розуміння ідеї та підтексту висловлювання, задуму автора, його оцінка). Вправи з навчання аудіювання поділяються на підготовчі та мовні. Мета підготовчих вправ — розвиток фонетичного та інтонаційного слуху, формування механізмів аудіювання. Мета мовних вправ — розвиток умінь аудіювання на основі подолання аудитивних труднощів.

*Говоріння* — продуктивний вид мовленнєвої діяльності, за допомогою якого (спільно з аудіюванням) здійснюється усне спілкування. Завдання навчання на початковому етапі — оволодіння усним мовленням у рамках обмеженого кола тем і ситуацій на строго відібраному мовному матеріалі. Завдання навчання на кінцевому етапі — оволодіння усним мовленням у рамках широкого кола тем і ситуацій на великому мовному матеріалі. Мета підготовчих вправ — активізація лексико-граматичного мовного матеріалу, формування навички оперування фонетичними, лексичними, граматичними одиницями, а також цілими реченнями. Мета мовних вправ — розвиток умінь формувати повідомлення в умовах, близьких до реальних ситуацій спілкування.

*Читання* — рецептивний вид мовленнєвої діяльності зі сприйняття та розуміння письмового тексту. Завданням навчання є такий рівень оволодіння читанням, при якому воно використовується для задоволення реальних життєвих потреб, тобто: технічна сторона читання автоматизована; увага читача спрямована на зміст, а не на мовну форму; економність, тобто зусилля читача адекватні меті читання. У залежності від мети розрізняються такі вправи з навчання читання, як: 1) передтекстові (спрямовані на формування психологічних механізмів читання і подолання можливих лексико-граматичних та лінгвокраєзнавчих труднощів тексту); 2) притекстові (спрямовані на формування комунікативної установки на читання); 3) післятекстові (спрямовані на розвиток умінь усвідомити текст як єдине смислове ціле).

Вивчаючи українську мову з метою професійного спілкування, майбутнім фахівцям необхідно приділяти особливу увагу термінології. На даний час немає загальноприйнятого визначення терміна, що повністю відображує його суть. Л. М. Алексєєва вважає, що найбільш слабкою ланкою в теорії термінознавства досі залишається з'ясування природи терміна, оскільки він є не тільки багатоаспектним, але й внутрішньо суперечливим об'єктом дослідження [1, с. 28]. У сучасній науці спостерігається кілька підходів до визначення терміна: одні вчені дають йому логічне визначення; другі — описово розкривають зміст, приписуючи йому характерні ознаки; треті — виділяють термін шляхом його протиставлення іншій мовній одиниці. Така багатоаспектність визначення терміна пояснюється тим, що він є об'єктом одночасно декількох наук. Відомо, що один термін може входити в різні термінологічні системи певної мови, що, на думку О. О. Реформатського, створює міжнаукову термінологічну омонімію [14, с. 65].

В. М. Лейчик вважає, що незадовільність більшості визначень полягає саме у спробі об'єднати різнохарактерні ознаки терміна, і стверджує, що таке об'єднання в одному визначенні ознак багатоаспектного об'єкта принципово неможливе і логічно неправомірне [11, с. 37]. Існує безліч інших підходів до визначення терміна, а у зв'язку з цим і велика кількість його дефініцій. Наведемо деякі з них. Так, у Великому енциклопедичному словнику можна знайти таке визначення терміна: це «слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної галузі знання або діяльності» [4, с. 1002]. О. С. Ахманова визначає термін як «слово або словосполучення спеціальної (наукової, технічної тощо) мови, створюване для точного вираження спеціальних понять і позначення спеціальних предметів» [2, с. 433].

З. І. Комарова, підкреслюючи номінативний характер терміна, дає наступне визначення: це «інваріант (слово або словосполучення), який позначає спеціальний предмет чи наукове поняття, обмежене дефініцією та місцем у певній терміносистемі» [10, с. 49]. У визначенні Б. Н. Головіна термін — це «окреме слово або утворене на базі іменника підрядне словосполучення, що означає професійне поняття і призначене для задоволення специфічних потреб спілкування у сфері певної професії (наукової, технічної, виробничої, управлінської)» [7, с. 89].

У В. П. Даниленка термін — це «слово (або словосполучення) спеціальної сфери вживання, яке є найменуванням спеціального поняття і потребує дефініції» [8, с. 94]. На думку А. М. Баранова, «терміни можна визначити як слова (словосполучення) метамови науки та програм наукових дисциплін, а також слова, що позначають специфічні реалії областей конкретної практичної діяльності людини» [3, с. 158]. М. М. Володіна вказує, що «під терміном розуміється слово або словосполучення спеціальної сфери вживання, створюване для точного вираження спеціальних понять і засноване на дефініції» [6, с. 12]. В. М. Лейчик дає наступне визначення терміна: це «лексична одиниця певної мови для спеціальних цілей, що позначає спільне — конкретне або абстрактне — поняття теорії певної спеціальної галузі знань або діяльності» [11, с. 38].

На основі всього вищесказаного можна зробити висновок, що термін — це слово або словосполучення, що має дефініцію та позначає спеціальне поняття або предмет певної галузі знання або людської діяльності. Таким чином, розглянемо роботу з іноземними студентами на занятті з української мови, присвяченому вивченню будівельної термінології.

### **Конструктивні елементи будівель**

Кожна будівля складається з окремих взаємопов'язаних конструктивних елементів, або частин, що мають певне призначення. До них належать фундаменти, стіни, каркас або опори, перекриття й підлоги, дахи або покриття, сходи, перегородки, вікна та двері. *Фундамент* — частина будівлі, яка розташована нижче поверхні землі і призначена для передачі та розподілу навантажень від будівлі на його підставу (грунт). *Стіни* служать для огороження приміщення від зовнішнього середовища (зовнішні стіни) або від суміжних приміщень (внутрішні стіни). Зовнішні та внутрішні стіни, які сприймають навантаження від власної маси, є огорожувальними. Стіни, які сприймають навантаження і від покриттів і перекриттів, називають несучими. *Опори* — це стовпи або колони, які сприймають навантаження від перекриттів або покриттів і передають їх на фундамент. *Каркас* складається з вертикальних (стійки або колони) і горизонтальних (ригелі) стрижневих елементів. Каркас застосовується замість несучих стін або разом з ними при необхідності створення великого внутрішнього простору.

*Перекриття* — горизонтальні елементи конструкції (міжповерхові, горішні, цокольні), які поділяють будівлю на поверхи і забезпечують просторову незмінюваність будівлі. *Покриття* — це верхня огорожа будівлі, яка захищає приміщення від зовнішніх кліматичних факторів і впливів. *Сходи* — елемент будівлі, який служить для сполучення між поверхами. *Перегородка* — тонка ненавантажена внутрішня стіна, яка спирається на перекриття і служить для розділення внутрішнього простору будівлі на окремі приміщення. *Вікна та ліхтарі верхнього світла* служать для природного освітлення приміщень та їх провітрювання, а *двері* — для сполучення між приміщеннями і зовнішнім простором або між самими приміщеннями. До інших елементів будівель відносяться *балкони, лоджії, майданчики* біля входів в будівлю тощо.

Серед конструктивних елементів будівлі розрізняють *несучі конструкції* (покриття, перекриття, стіни, колони, фундаменти), які витримують навантаження і забезпечують стійкість будівель. У сукупності несучі частини будівлі утворюють просторову систему, що називається несучим остовом будівлі. До *огорожувальних конструкцій* будівель відносяться зовнішні та внутрішні стіни, перекриття і підлоги, перегородки, покриття, покрівлі. Огорожувальні конструкції призначені для ізоляції внутрішніх обсягів будівлі від зовнішнього середовища або між собою. Таким чином, *будівля* — це будівельна система, яка складається з окремих взаємопов'язаних конструктивних елементів — несучих та огорожуючих, що утворюють наземний замкнений об'єм [5].

### **Передтекстові вправи**

*Вправа 1.* До поданих іменників підберіть прикметники, разом з якими вони складають словосполучення-терміни. Користуйтеся словами для довідок.

Конструкція, стіна, елемент, приміщення, обсяг, освітлення, фактор, маса, система, середина, простір.

*Слова для довідок:* несучий, огорожувальний, зовнішній, внутрішній, стрижневий, суміжний, наземний, природний, кліматичний, власний, будівельний, зовнішній.

### **Післятекстові вправи**

*Вправа 2.* Слова, подані в дужках, використайте у потрібній формі.

*Зразок:* частина (будівля) — частина будівлі.

Поверхня (земля), розподіл (навантаження), огорожа (приміщення), створення (простір), захист (будівлі), елемент (конструкція), поділ (простір), освітлення (приміщення), обсяг (об'єкт), призначення (конструкції).

*Вправа 3.* Від дієслів утворіть іменники. Залежні слова вживайте в потрібному відмінку.

*Зразок:* розподіляти навантаження — розподіл навантажень.

Огороджувати приміщення, застосовувати стовпи або колони, забезпечувати незмінність будівлі, розділяти простір будівлі, освітлювати приміщення, провітрювати приміщення, присвятити конструкції, виконувати функції.

*Вправа 4.* Прочитайте подані нижче речення. Зверніть увагу на синонімічні конструкції, що використовуються для вираження мети дії.

Огороджувальні конструкції призначені для ізоляції внутрішніх обсягів будівлі від зовнішнього середовища. — Огороджувальні конструкції призначені для того, щоб ізолювати внутрішні обсяги будівлі від зовнішнього середовища.

*Вправа 5.* Складні речення замініть простими з обставиною мети. Запишіть їх.

1. Фундамент призначений для того, щоб передавати і розподіляти навантаження від будівлі на його основу. 2. Стіни служать для того, щоб захищати приміщення від зовнішнього середовища або від суміжних приміщень. 3. Колони і стовпи служать для того, щоб передавати навантаження на фундамент. 4. Покриття призначені для того, щоб захищати приміщення від зовнішніх кліматичних факторів і впливів. 5. Переkritтя служать для того, щоб забезпечувати просторову незмінюваність будівлі. 6. Вікна служать для того, щоб висвітлювати і провітрювати приміщення.

*Вправа 6.* Змініть дані речення, використовуючи конструкції: *що* являє собою *що*; *що* називається *чим* (називають).

1. Фундамент — це частина будівлі, яка розташована нижче поверхні землі і призначена для передачі навантажень від будівлі на його основу. 2. Несучі стіни — це конструктивні елементи, які утримують навантаження від покриттів і переkritтів. 3. Сходи — це елемент будівлі, який служить для сполучення між поверхами. 4. Несучі конструкції будівель — це конструктивні елементи, які сприймають навантаження і забезпечують стійкість будівель. 5. Огороджувальні конструкції будівель — це конструктивні елементи, які призначені для ізоляції внутрішніх обсягів будівель від зовнішнього середовища або між собою. 6. Будівля — це будівельна система, яка складається з окремих взаємопов'язаних конструктивних елементів, що утворюють наземний замкнений об'єм.

*Вправа 7.* Дайте визначення понять конструктивні елементи, стіни, двері, покриття, каркас, переkritтя, використовуючи одну з конструкцій вправи 6.

*Вправа 8.* Прочитайте речення, зверніть увагу на конструкцію *що* відноситься (відносять) до *чого*.

1. До конструктивних елементів будівель відносяться фундамент, стіни, опори або каркас, переkritтя, підлоги, дах або покриття, сходи, перегородки, вікна та двері. 2. До огороджувальних конструкцій відносяться стіни, переkritтя, підлоги, перегородки, покриття, покрівлі. 3. До інших елементів будівель відносять балкони, лоджії, майданчики біля входів у будівлю тощо.

*Вправа 9.* До поданих у вправі 8 речень поставте запитання. Запишіть їх разом з відповідями.

*Вправа 10.* З поданих слів і словосполучень складіть речення, використовуючи синонімічні конструкції: *що* складається з *чого*; *що* включає в себе *що*.

1. Будівля; окремі взаємопов'язані конструктивні частини. 2. Каркас; вертикальні і горизонтальні стрижневі елементи. 3. Несучий остов будівлі; покриття, переkritтя, стіни, колони, фундамент.

*Вправа 11.* Закінчіть речення.

1. Фундамент — це частина будівлі, яка ... 2. Зовнішні та внутрішні стіни, які утримують навантаження від власної маси, є ... 3. Окремі опори — це стовпи або колони, які ... 4. Стіни, які утримують навантаження покриттів і переkritтів, називають ... 5. Каркас складається з ... 6. Переkritтя — це горизонтальні елементи будівлі, які ... 7. Перегородка — тонка ненавантажена внутрішня стіна, яка ... 8. Покриття — це верхня огорожа будівлі, яка ... 9. Зовнішні та внутрішні стіни, переkritтя і підлоги, перегородки, покриття, покрівлі відносяться ... 10. До несучих конструкцій відносяться ... 11. У сукупності несучі частини будівлі утворюють просторову систему, яку називають ... 12. Будівля — це будівельна система, яка ...

*Вправа 12.* Дайте відповіді на запитання до тексту.

1. З чого складається кожне завдання? 2. Що відноситься до конструктивних елементів будівель? 3. Для чого призначений фундамент? 4. Для чого служать стіни? 5. Які стіни називають несучими (огороджувальними)? 6. З чого складається каркас? Коли він застосовується в будівництві? 7. У чому полягає відмінність між переkritтями та покриттями? 8. Для чого служать перегородки? Сходи? Вікна? 9. Що відносять до несучих конструкцій? 10. Що відносять до огороджувальних конструкцій? 11. У чому полягає їх призначення? 12. Що називають несучим остовом будівлі? 13. Які конструктивні елементи включає в себе несучий кістяк будівлі? 14. Що таке будівля? Спорудження?

*Вправа 13.* Прочитайте текст.

*Вправа 14.* Складіть план до тексту.

*Вправа 15.* Розкажіть текст за планом.

Підсумовуючи вищесказане, відзначимо: заняття, спрямовані на оволодіння іноземними студентами особливостями української мови, мають бути практично орієнтованими, пов'язаними з вивченням термінологічної складової. У зв'язку з цим виникає необхідність розробки принципів комплексного навчання на основі поєднання різних методів і форм проведення занять.

### *Л і т е р а т у р а*

1. Алексеева Л. М. Проблемы термина и терминообразования / Л. М. Алексеева. — Пермь : Пермский гос. ун-тет, 1998. — 120 с.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. — М. : Либроком, 2014. — 576 с.
3. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику / А. Н. Баранов. — М. : Либроком, 2013. — 368 с.
4. Большой энциклопедический словарь / Под ред. А. Прохорова. — М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. — 1456 с.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Под ред. В. Т. Бусел. — К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2001. — 1440 с.
6. Володина М. Н. Термин как средство специальной информации / М. Н. Володина. — М.: Изд-во Московского университета, 1996. — 74 с.
7. Головин Б. Н. Лингвистические основы учения о терминах / Б. Н. Головин, Р. Ю. Кобрин. — М. : Высшая школа, 1987. — 103 с.
8. Даниленко В. П. Ономаσιологическое направление в грамматике / В. П. Даниленко. — М. : Либроком, 2009. — 344 с.
9. Зимняя И. А. Ключевые компетентности как результативно-целевая основа компетентностного подхода в образовании / И. А. Зимняя. — М., 2004.
10. Комарова З. И. Методология, метод, методика и технология научных исследований в лингвистике / З. И. Комарова. — М. : Флинта; Наука, 2013. — 832 с.
11. Лейчик В. М. Терминоведение. Предмет, методы, структура / В. М. Лейчик. — М. : ЛКИ, 2007. — 256 с.
12. Островерхова Т. А. Компетентностно-деятельностный подход к обучению иностранным языкам как средство формирования профессионального взаимодействия студентов в техническом вузе / Т. А. Островерхова // Мир науки, культуры, образования. — 2011. — № 4.
13. Раисова А. Б. Основные компоненты в структуре модели развития профессионально-иноязычной компетентности студентов технических специальностей / А. Б. Раисова // Мир науки, культуры, образования. — 2012. — № 3.
14. Реформатский А. А. Введение в языковедение / А. А. Реформатский. — М. : АспектПресс, 2010. — 536 с.
15. Український тлумачний словник будівельних термінів / О. М. Лівінський, М. О. Лівінський, О. А. Васильковський, Д. Ф. Гончаренко, М. І. Захарчук. — К. : Укр. акад. наук (УАН), МП «Леся», 2006. — 528 с.
16. Эрдниева Э. В. Формирование коммуникативной компетенции будущих специалистов гуманитарного профиля (в условиях образования с этнокультурной направленностью) / Э. В. Эрдниева // Мир науки, культуры, образования. — 2009. — № 5.

### *References*

1. Alekseeva L. M. Problemy termina i terminoobrazovaniya / L. M. Alekseeva. — Perm` : Permskij gos. un-t, 1998. — 120 s.
2. Akhmanova O. S. Slovar` lingvisticheskikh terminov / O. S. Akhmanova. — M. : Librokom, 2014. — 576 s.
3. Baranov A. N. Vvedenie v prikladnuju lingvistiku / A. N. Baranov. — M. : Librokom, 2013. — 368 s.
4. Bol`shoy entsiklopedicheskiy slovar` / Pod red. A. Prokhorova. — M. : Bol`shaya Rossiyskaya enciklopedija, 1998. — 1456 s.
5. Velikij tлумачnij slovník suchasnoї ukráinśkoї movy / Pod red. V. T. Busel. — K. ; Irpin` : VTF «Perun», 2001. — 1440 s.
6. Volodina M. N. Termin kak sredstvo spetsial`noy informatsii / M. N. Volodina. — M. : Izd-vo Mosk. un-ta, 1996. — 74 s.
7. Golovin B. N. Lingvisticheskie osnovy ucheniya o terminakh / B. N. Golovin, R. Yu. Kobrin. — M. : Vysshaya shkola, 1987. — 103 s.
8. Danilenko V. P. Onomasiologicheskoe napravlenie v grammatike / V. P. Danilenko. — M. : Librokom, 2009. — 344 s.
9. Zimnaja I. A. Kliuchevyje kompetentnosti kak rezul`tativno-celevaja osnova kompetentnostnogo podkhoda v obrazovanii / I. A. Zimnaja. — M., 2004.
10. Komarova Z. I. Metodologija, metod, metodika i tekhnologija nauchnykh issledovanij v lingvistike / Z. I. Komarova. — M. : Flinta; Nauka, 2013. — 832 s.

11. *Leychik V. M.* Terminovedenie. Predmet, metody, struktura / V. M. Leychik. — M. : LKI, 2007. — 256 s.
12. *Ostroverkhova T. A.* Kompetentnostno-deyatel'nostnyy podkhod k obucheniyu inostrannym yazykam kak sredstvo formirovaniya professional'nogo vzaimodeystviya studentov v tekhnicheskoy vuzze / T. A. Ostroverkhova // Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya. — 2011. — № 4.
13. *Raisova A. B.* Osnovnye komponenty v strukture modeli razvitiya professional'no-inojazychnoy kompetentnosti studentov tekhnicheskikh spetsial'nostey / A. B. Raisova // Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya. — 2012. — № 3.
14. *Reformatskiy A. A.* Vvedenie v yazykovedenie / A. A. Reformatskiy. — M. : AspektPress, 2010. — 536 s.
15. *Ukrains'kiy tlumachniy slovník budivel'nikh terminiv* / O. M. Livins'kiy, M. O. Livins'kiy, O. A. Vasil'kovs'kiy, D. F. Goncharenko, M. I. Zakharchuk. — K. : Ukr. akad. nauk (UAN), MP «Lesya», 2006. — 528 s.
16. *Erdnieva E. V.* Formirovanie kommunikativnoy kompetentsii buduschikh spetsialistov gumanitarnogo profilya (v usloviyakh obrazovaniya s etnokul'turnoy napravlennoy) / E. V. Erdnieva // Mir nauki, kul'tury, obrazovaniya. — 2009. — № 5.

**ФИЛЮК Лилия Николаевна,**

кандидат филологических наук, доцент кафедры иностранных языков гуманитарных факультетов Одесского национального университета им. И. И. Мечникова; Французский бульвар, 24/26, г. Одесса, 65058, Украина; e-mail: fln29092012@mail.ru; тел.: +38 (048) 7958605; моб.: +38 067 7398459

**УКРАИНСКИЙ ДЕЛОВОЙ ЯЗЫК ДЛЯ ИНОСТРАНЦЕВ: ИЗУЧЕНИЕ СТРОИТЕЛЬНОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ**

**Аннотация.** В статье отмечается, что украинский язык для иностранных студентов — не только учебный предмет, но и средство развития личности, возможность достижения профессиональной компетенции. Утверждается, что иноязычная коммуникативная компетентность формируется в процессе речевого общения на иностранном языке. Соответственно этому, в процессе обучения украинского языка для иностранных студентов необходимо создавать условия для общения. Для успешного использования украинского языка в устном деловом общении иностранцы должны овладеть такими видами речевой деятельности, как аудирование, говорение и чтение. С целью профессионального общения будущим специалистам необходимо уделять особое внимание терминологии. Представлены различные подходы к определению понятия «термин».

Автор предлагает разработанное им занятие по украинскому языку, посвящённое изучению строительной терминологии. Представлен текст, содержащий строительную терминологию, а также комплекс предтекстовых и послетекстовых упражнений. Высказывается мнение, что занятия, направленные на овладение особенностями украинского языка иностранцами должны быть практически ориентированными, связанными с изучением терминологической составляющей. В связи с этим возникает необходимость разработки принципов комплексного обучения на основе сочетания различных методов и форм проведения занятий.

**Ключевые слова:** украинский язык, обучение профессиональной речи, иностранные студенты, термин, строительная терминология, компетентность, компетенция.

**Liliya N. FILYUK,**

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor of the Foreign Languages of the Faculties of Arts Department of Odessa I. I. Mechnikov National University; 24/26 Francuzkiy boulevard, Odessa, 65058, Ukraine; e-mail: fln29092012@mail.ru; tel.: +38 (048) 7958605; mob.: +38 067 7398459

**BUSINESS UKRAINIAN FOR FOREIGN STUDENTS: A STUDY OF BUILDING TERMINOLOGY**

**Summary.** The article dwells upon that the Ukrainian language for foreign students is not only an academic subject but also a way of personal development, the opportunity to achieve his professional competence. It is affirmed that a foreign communicative competence is formed in the process of a verbal communication in a foreign language. According to this fact one should create terms for communicating in the process of teaching the Ukrainian language for foreign students.

It is noted that for a successful using of the Ukrainian language in the oral business speaking foreigners should master such kinds of communication as listening comprehension, speaking and reading. It is indicated that when learning the Ukrainian language with a purpose of a professional communication future specialists should pay a particular attention to terminology. The different approaches to the notion 'term' are examined.

The lesson of the Ukrainian language devoted to a study of building terminology is proposed by the author. It includes the text with building terminology and a set of post-text and fore-text exercises. In the article there is an opinion that the lessons aimed at foreign students' mastering peculiarities of the Ukrainian language should be practically competent and connected with terminology component. Thus, there appears the necessity of working out the principles of the integrated education on the basis of a combination of different methods and forms of conducting lessons.

**Key words:** the Ukrainian language, foreign students, term, building terminology, competence.

*Статтю отримано 5.06.2015 р.*